

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΘΥΜΙΑΜΑ

Ἄρ.θμ. 17

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΟΡΤΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ
Συντάκτικος: Ἐπίσκοπος Ἱερουσαλῆμ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

1. Στό σημερινό μου κήρυγμα, ἀδελφοί χριστιανοί, θά σᾶς μιλήσω μέ λίγα ἀπλά λόγια γιά κάποιον μεγάλο πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας, πατέρα τοῦ 14ου αἰ., πού καί ὁ βίος του καί ἡ διδασκαλία του εἶναι θαυμαστή. Θά σᾶς μιλήσω γιά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ. Πάντοτε, ἀλλά σήμερα ιδιαίτερα, πρέπει νά διαβάζουμε τούς λόγους τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, γιατί ὁ ἅγιος πολέμησε δυνατά τήν αἵρεση τοῦ παπισμοῦ, ἀπό τήν ὁποία κινδυνεύουμε περισσότερο ἀπό τίς ἄλλες αἵρέσεις, χωρίς μάλιστα νά γίνεται καί πολεμική ἐναντίον της ἀπό ἐκεῖ πού πρέπει νά γίνεται, ἀπό μᾶς τούς ἱερεῖς καί ποιμένες σας δηλαδή. Ἡ ἁγία μας Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀγαπητοί, ἐτίμησε πολύ τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, Ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης, γι' αὐτό καί ἐορτάζει τήν μνήμη του τήν Β΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, σάν συνέχεια δηλαδή τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, κατά τήν ὁποία ἐορτάζουμε τήν Ὁρθόδοξη πίστη μας. Θεωρεῖται δηλαδή ὁ ἅγιος ὡς ἐκφραστής τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως μας περισσότερο ἀπό τούς ἄλλους πατέρες καί διδασκάλους.

2. Τό λουλουδί αυτό τῆς πίστεως μας, ἀδελφοί, ὁ ἅγιος Γρηγόριος, φύτεψε σέ καλό χωράφι. Εἶχε εὐσεβέστατους γονεῖς. Εἶχαν πέντε παιδιά, μέ πρῶτο παιδί τόν Γρηγόριο. Καί τά πέντε τους παιδιά ἔγιναν μοναχοί!!! Δέν εἶναι θαυμαστό καί θαυμασιώτατο αὐτό; Ναί, εἶναι! Ἀκόμη καί ὁ πατέρας, ὁ Κωσταντῖνος Παλαμᾶς, στά τέλη τῆς ζωῆς του ἔγινε καί αὐτός μοναχός! Εἶχε ἅγια ζωή αὐτός ὁ πατέρας, ἀφοῦ ὅταν οἱ ἄλλοι ἔβλεπαν τά πέντε του παιδιά ψιθύριζαν: «Αὐτά εἶναι τά παιδιά τοῦ ἁγίου!»! Τά πέντε του αὐτά παιδιά, τά ὁποῖα ἦταν ἀκόμη μικρά, πεθαίνοντας ὁ ἅγιος πατέρας, τά ἀνέθεσε στήν προστασία τῆς Παναγίας, τῆς Μητέρας τοῦ Βασιλέα τῶν οὐρανῶν.

3. Ὁ μεγαλύτερος υἱός, ὁ Γρηγόριος, ἀφιέρωθηκε πρῶτος στόν Θεό καί ἔγινε μοναχός στό Ἅγιο Ὄρος, στήν Λαύρα τοῦ Βατοπεδίου, κοντά στόν διάσημο ἡσυχαστή Νικόδημο. Γενόμενος μοναχός ἔβαλε σάν πρῶτο του καί κύριο σκοπό τό νά ἀποκτήσει τόν θεῖο φωτισμό. Νά μετάσχει καί αὐτός στήν θεία ἔλλαψη.

Γιά νά γίνει ὅμως αὐτό πρέπει πρῶτα νά καθαριστεῖ ἡ καρδιά ἀπό τά ἁμαρτωλά πάθη. Καί ὅσο καθαίρεται ὁ νοῦς καί ἡ καρδιά ἀπό τίς ἁμαρτωλές σκέψεις καί ἐπιθυμίες, τόσο καί πού πολύ ἔρχεται ὁ θεῖος φωτισμός στήν ψυχή. Γι' αὐτό καί ὁ νεαρός μοναχός Γρηγόριος, ιδιαίτερα στά πρῶτα χρόνια τῆς ἀφιέρωσής του στόν Θεό, ἔλεγε συνέχεια, μέρα καί νύκτα, νύκτα καί ἡμέρα, αὐτήν τήν σύντομη, ἀλλά δυνατή προσευχή: «Κύριε, φώτισόν μου τό σκότος, φώτισόν μου τό σκότος»! Καί τό δεύτερο ἔτος τῆς παραμονῆς του στό Ἅγιο Ὄρος ὁ νεαρός ἀσκητής εἶδε σέ ὄραμα τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη τόν Θεολόγο, πού πῆρε τήν Παναγία σπίτι του!, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε ὅτι ἔρχεται ἐκ μέρους τῆς Παναγίας γιά νά τόν διαβεβαιώσει ὅτι Αὐτή θά τοῦ συμπαρίσταται στόν ἀγῶνα του καί θά ἀποκτήσει αὐτό πού θέλει. Δυναμώθηκε ἀπό τό ὄραμα αὐτό ὁ νεαρός μοναχός Γρηγόριος καί μετά ἀπό αὐτό δόθηκε μέ μεγαλύτερη ὁρμή στήν προσευχή καί τήν ἄσκηση.

4. Δέν ἔμεινε ὅμως πολύ ὁ ἀσκητής Γρηγόριος Παλαμᾶς στό Ἅγιο Ὄρος, γιατί οἱ Τοῦρκοι πειρατές εἶχαν γίνει ἐπικίνδυνοι. Γι' αὐτό, κατά θεία ὑπόδειξη ἀπό τόν ἅγιο Δημήτριο, ὁ ἅγιος Γρηγόριος, μαζί μέ ἄλλους συνασκητές, πού ἀποτελοῦσαν τήν συνοδία του, ἐγκαταστάθηκαν στό ὄρος τῆς Βέροιας, κοντά στήν Θεσσαλονίκη. Ἐπειδή ἡ συνοδία χρειαζόταν ἕναν ἱερέα, κατά τήν ἀπαίτηση ὄλων, δέχθηκε νά χειροτονηθεῖ ὁ Γρηγόριος, ἀφοῦ ὅμως βεβαιώθηκε πρῶτα ὅτι αὐτό εἶναι τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Σάν ἱερομόναχος τώρα ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ἀδελφοί, ἐπιδόθηκε μέ μεγαλύτερο ζήλο στήν προσευχή, τήν ἄσκηση καί τήν μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἀκούστε τί ἔκανε: Τίς πέντε μέρες τῆς ἐβδομάδος ἔμενε ἀπομονωμένος στό κελλί του καί ἐμφανίζόταν μόνο τό Σάββατο καί τήν Κυριακή, γιά νά τελέσει τήν Θεία Λειτουργία καί νά συναναστραφεῖ τούς συμμοναστές του. Ἡ ὄψη του ἔλαμπε καί αὐτό ἦταν τό καλύτερο κήρυγμά του!

Ἐδῶ στό ὄρος τῆς Βέροιας διαφώνησε ὁ ἅγιος Γρηγόριος μέ ἕνα γέροντα ἐνάρετο μοναχό, τόν Ἰώβ, ὁ ὁποῖος ἔλεγε ὅτι ἡ ἀδιάλει-

πη προσευχή είναι έργο μόνο τών μοναχών, ενώ ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμᾶς ἔλεγε ὅτι ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή καί ἡ ἄσκηση γενικά δέν εἶναι μόνο τών μοναχών ἔργο, ἀλλά καί τών λαϊκῶν χριστιανῶν. Ξέσπασε διαφωνία μεταξύ τών δύο ἀσκητῶν, ἀλλά ἀργότερα ὁ Ἰώβ εἶδε στό κελλί του ὀπασία ἀγγέλου, πού τοῦ φανέρωσε τό λάθος του καί ἀμέσως αὐτός πῆγε στό κελλί τοῦ ἀγίου Γρηγορίου καί τοῦ ζήτησε συγγνώμη γιά τήν διαφωνία του. Βλέπετε, ἀδελφοί χριστιανοί, ὅτι, ὅπως ὑποστήριζε ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, καί οἱ λαϊκοί πρέπει νά ζητε ἀσκητικά, καί σεῖς οἱ λαϊκοί πρέπει νά ἀγωνίζεστε γιά τόν καθαρμό τοῦ νοῦ σας καί νά τόν στρέψετε πρὸς τόν Θεό, γιά νά πετύχετε τήν ἀδιάλειπτη προσευχή. Ἔτσι εἶναι βέβαια. Δέν ἔδωσε ὁ Χριστός, ἀδελφοί μου, δύο Εὐαγγέλια, τό ἕνα γιά τούς μοναχοὺς καί τό ἄλλο γιά τούς λαϊκοὺς. Ἐνα Εὐαγγέλιο ἔδωσε καί καλούμαστε ὅλοι, μοναχοί καί λαϊκοί, νά τό ἐφαρμόσουμε καί ὅλοι μας νά μετανοοῦμε, ἐπειδή δέν τό ἐφαρμόζουμε.

5. Πέντε χρόνια ἔμεινε ὁ Γρηγόριος ἀσκητεύοντας στό ὄρος τῆς Βέροιας. Οἱ ληστρικές λεηλασίες ὅμως τόν ἀνάγκασαν νά φύγει ἀπό ἐκεῖ καί νά ἐπιστρέψει στό Ἅγιο Ὄρος σέ κάποιο ἡσυχαστικό τόπο τῆς Μεγίστης Λαύρας. Ἐδῶ ὁ ἅγιος προχωράει ἀκόμη περισσότερο στήν ἀρετή, προχωράει πρὸς τό θεωρητικό στάδιο. Θέλει τήν συγκέντρωση τοῦ νοῦ του, τήν ἀπομάκρυνσή του ἀπό ὅλα τά αἰσθητά, γιά νά ἔχει θέα Θεοῦ, νά ἔχει τήν ἀπόλαυση τοῦ Θεοῦ μέ θεοπτία. Ὁ ἅγιος ἤθελε μία τέλεια ἀποδέσμευση ἀπό τά ὑλικά καί τό ἀπόλυτο δόσιμο στό πνευματικά. Γι' αὐτό καί παρακάλεσε τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο νά ἀναλάβει Αὐτή τήν φροντίδα γιά τά ἀναγκαῖα τῆς διατροφῆς τους, αὐτοῦ καί τῆς συνοδίας του, γιά νά μὴν ἀποσπῶνται αὐτοί ἀπό τήν προσευχή καί τήν μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Καί ἡ Παναγία τό φρόντισε αὐτό· ἔστειλε συνέχεια εὐλαβῆ Της τέκνα γιά νά φέρνουν στόν ἱερομόναχο Γρηγόριο καί τήν συνοδία του ἀπό ὅλα τά ἀναγκαῖα καί τά χρειώδη. Τώρα, στήν περίοδο αὐτή ὁ ἅγιος, μέ τήν περισσότερη Χάρη τοῦ Θεοῦ

πού ἔλαβε γιά τά νέα του ἀσκητικά παλαίσματα, ἀπόκτησε διορατικότητα, ἔκανε θαύματα καί ὁ λόγος του ἔγινε θεολογικώτερος. Γιά τόν θεολογικό του λόγο καί τήν προτροπή νά τόν δίνει, εἶδε ὁ ἅγιος Γρηγόριος μία ὀπασία, ὅταν βρισκόταν σέ κατάσταση νοερᾶς προσευχῆς. Εἶδε ὅτι κρατοῦσε στά χέρια του ἕνα σκεῦος γεμάτο γάλα, πού ξεχυνόταν καί χυνόταν στήν γῆ καί μεταβαλλόταν σέ εὐχάριστο κρασί μέ δυνατό ἄρωμα. Τότε ἕνας λαμπρός ἄνδρας τοῦ εἶπε: «Γιατί δέν δίνεις αὐτό τό θεῖο ποτό, ἀλλά τό ἀφήνεις καί χύνεται;». Ὁ ἅγιος ἀπάντησε ὅτι δέν βλέπει στήν ἐποχή του νά ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού νά ἐπιθυμοῦν αὐτό τό ποτό, τήν ὑψηλή θεολογική διδασκαλία. Καί ὁ λαμπρός ἄνδρας τοῦ ὁράματος τοῦ ἀπάντησε, ὅτι ἀκόμη καί ἂν δέν ὑπάρχουν ἄνθρωποι νά ἐπιθυμοῦν αὐτή τήν ὑψηλή διδασκαλία, ὅμως αὐτός πρέπει νά τήν κηρύττει. Βλέπετε, χριστιανοί μου, ἀπό τό ὄραμα αὐτό, ὅτι τό κήρυγμά μας πρὸς σᾶς πρέπει νά εἶναι ὑψηλό καί θεολογικό, νά εἶναι τό κήρυγμα τῶν θεοφόρων ἀγίων πατέρων, γιά νά μαθαίνετε τά βαθιά καί ὑψηλά τῆς πνευματικῆς ζωῆς καί ὄχι νά σᾶς λέγουμε ἐκεῖνον τόν συνηθισμένο λόγο, τό νά εἶστε ἀπλῶς καλοὶ ἄνθρωποι. Συγχωρέστε μας, γιατί δέν κηρύττουμε λόγο ὑψηλό καί γινόμαστε, λοιπόν, ἐμεῖς αἴτιοι γιά τήν πνευματική σας ἄγνοια.

6. Τώρα πού στόν ἅγιο Γρηγόριο δόθηκε αὐτή ἡ ὑψηλή θεολογία, τώρα ἐμφανίστηκε στό Βυζάντιο ὁ λόγιος Βαρλαάμ ποτισμένος καί δηλητηριασμένος, μέχρι τά μεδούλια του, ἀπό τό αἰρετικό φρόνημα τοῦ παπισμοῦ. Λυπᾶμαι ὅμως, χριστιανοί μου, γιατί δέν ἔχω τόν χρόνο νά σᾶς πῶ τίς κακοδοξίες τοῦ Βαρλαάμ, πού εἶναι οἱ αἱρέσεις τοῦ παπισμοῦ, καί νά σᾶς πῶ ἀκόμη τήν πολεμική τοῦ ἀγίου μας κατά τῶν κακοδοξασιῶν αὐτῶν· νά σᾶς πῶ, δηλαδή, τήν πολεμική τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐναντίον τοῦ παπισμοῦ. Θά τό κάνω ἄλλοτε αὐτό. Μὴν ξεχνᾶμε ὅλοι μας τήν προσευχή «ΚΥΡΙΕ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ ΦΩΤΙΣΟΝ ΜΟΥ ΤΟ ΣΚΟΤΟΣ»! Θά σωθοῦμε ἀπό αὐτή τήν προσευχή. Μᾶς τήν ἄφησε ὡς προῖκα ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς.

Μέ πολλές εὐχές,

+ 90 Γ.α. Μ. Γεωργίου

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας